

**Bio en de wet
Verwerking
Veevoeders**

Colofon

Eindredactie: Tom Wouters

Auteurs: Esmeralda Borgo, Elke Denys, Annick Cnudde

Vormgeving: Tom Wouters

V.U. Alexander Claeys, Regine Beerplein E305, 2018 Antwerpen

Deze brochure is een uitgave van BioForum vzw. Ze kwam tot stand met de steun van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij. Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van BioForum vzw geheel of gedeeltelijk en op enigerlei wijze, in schriftelijke vorm, digitaal of in welke andere vorm dan ook worden verveelvoudigd, verspreid, overgenomen of opgeslagen op datadragers.

Woord vooraf

Je mag de term 'Biologisch' niet zomaar gebruiken. Deze term is voor heel wat productgroepen juridisch beschermd en gecontroleerd. Hetzelfde geldt voor afleidingen of verkleinwoorden zoals 'bio'.

Dat betekent ook dat deze biologische producten wettelijk aan een aantal regels moeten voldoen, net als de bedrijven die ze produceren of verhandelen. Deze regelgeving bestaat uit zowel uit een Europees als een Vlaams luik. Om de regels goed te begrijpen, moet je de verschillende juridische documenten samen doornemen.

Deze publicatie is een samenvatting van een aantal belangrijke elementen uit deze juridische documenten die voor jou van belang kunnen zijn. Zo heb je het als Vlaamse biologische ondernemer makkelijker om een overzicht te krijgen over het hele wettelijke kader.

Uiteraard betekent dit niet dat je deze publicatie kan gebruiken ter vervanging van de wetteksten.

Raadpleeg bij de minste twijfel de officiële wetgeving. Je vindt de oorspronkelijke wetteksten terug op <https://lv.vlaanderen.be/nl/bio/wetgeving-biologische-productie>. Doorklikken brengt je naar het juiste document.

BioForum biedt deze publicatie enkel in elektronische vorm aan. 'Bio en de wet' is immers een dynamische publicatie, die bij wetgevingswijzigingen telkens wordt aangepast. Door deze publicatie elektronisch ter beschikking te stellen, kan BioForum gemakkelijker inspelen op deze ontwikkelingen en snel de nodige aanpassingen doen.

Je vindt 'Bio en de Wet' gratis terug op onze website, www.bioforum.be.

Bio: herkenbaar en gecontroleerd

De biologische productie biedt een allesomvattend en geïntegreerd systeem om aan landbouw te doen en levensmiddelen te produceren. Het is een duurzame methode die de beste praktijken op milieu- en klimaatvlak combineert met een hoge biodiversiteit. Bio wil op een verantwoorde manier gebruik maken van energie en natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht.

Daarnaast hanteert de biologische productie hoge normen voor dierenwelzijn en houdt ze rekening met de specifieke noden van elke diersoort. Gezondheid van plant, dier en mens staan voorop.

Biologische productie speelt zoveel mogelijk in op de natuurlijke kringloop. Een biologische boer probeert zoveel mogelijk de kringloop te sluiten door organische meststof te gebruiken, bij voorkeur van het eigen bedrijf. Een gevolg van deze kringloopgedachte is dat biologische landbouw een grondgebonden productie is.

Gewassen moeten liefst gevoed worden via het ecosysteem van de bodem en niet door toevoeging van oplosbare meststoffen aan de bodem. Externe productiemiddelen worden geminimaliseerd. Het is in bio niet toegelaten om minerale, gemakkelijk oplosbare stikstofmeststoffen te gebruiken.

De instandhouding van de gezondheid van planten is voornamelijk gebaseerd op preventieve maatregelen, door te kiezen voor gewassen die resistent zijn tegen plagen en ziekten, een passende vruchtwisseling, en mechanische en fysieke methoden. Het gebruik van chemisch-synthetische producten, zowel in de landbouwproductie als in de verwerking, wordt zeer sterk beperkt in bio.

Het gebruik van ggo's en ioniserende straling is verboden in de biologische productie.

Bio: wettelijk beschermde term

Het gebruik van de termen 'bio' en 'biologisch' is wettelijk beschermd voor een aantal producten. Dit betekent dat je aan een aantal wettelijke voorwaarden moet voldoen vooraleer je producten met deze verwijzingen op de markt mag brengen of in je bedrijfsnaam mag gebruiken. Deze bedrijven staan onder biologische controle van een erkend controleorgaan, die een certificaat aflevert. Dit certificaat is de garantie en dus ook de bescherming voor elk bedrijf, maar eveneens voor de consument. Bio wordt over de hele keten gecontroleerd.

De wettelijke bescherming van de term 'bio' geldt niet voor alle mogelijke producten. De Europese biowetgeving is van toepassing op de volgende producten van de landbouw, met inbegrip van de aquacultuur en de bijenteelt:

- levende en onverwerkte landbouwproducten, met inbegrip van zaden en ander plantaardig teeltmateriaal
- verwerkte landbouwproducten voor gebruik als levensmiddel
- diervoeders

Het toepassingsgebied van de verordening wordt uitgebreid met een aantal andere producten die nauw verband houden met landbouw en opgenomen zijn in bijlage I van de Europese bioverordening, zoals o.a. zout.

Producten van jacht en visserij op in het wild levende dieren worden niet als biologische producten beschouwd.

Europees zijn er voor de dierlijke productie regels ontwikkeld voor runderen, paardachtigen, varkens, schapen, geiten, pluimvee, bijen, konijnen en hertachtigen. In Vlaanderen is dit verder aangevuld met enkele diersoorten, namelijk struisvogels, kwartels en slakken.

Ook voor zeewier en aquacultuur zijn regels opgenomen in de Europese regelgeving. Deze specifieke regels zijn nog niet opgenomen in deze publicatie. Zodra er interesse blijkt op de Vlaamse markt zal BioForum deze publicatie verder aanvullen. Intussen verwijzen we je door naar de wetgeving zelf, die je terugvindt via <https://lv.vlaanderen.be/nl/bio/wetgeving-biologische-productie>

Etikettering en herkenbaarheid

De biologische wetgeving zorgt er ook voor dat de consument beschermd wordt. Als die een product koopt waarop een verwijzing gemaakt wordt naar 'bio', 'biologisch' of 'eco' garandeert deze wetgeving dat dat ook echt zo is. Een verwijzing naar bio kan dan ook alleen als er een certificaat voor dat product is afgeleverd. Zo'n certificaat krijg je pas als een controleorgaan nagekeken heeft of alle schakels van het productieproces de biologische teelt- en verwerkingswijze hebben gevolgd.

Om de herkenbaarheid te verhogen, heeft Europa een EU-logo, dat verplicht is op alle voorverpakte biologische levensmiddelen die in de EU worden geproduceerd. Voor niet-voorverpakte producten en producten die in de EU worden ingevoerd, is het gebruik van dit logo vrijwillig.

Colofon	2
Woord vooraf	3
Bio: herkenbaar en gecontroleerd	4
Bio: wettelijk beschermde term	4
Etikettering en herkenbaarheid	5
1. Algemene principes en definities	8
2. Starten met bio	9
3. Ingangscontrole	10
3.1 - Ingangscontrole van biologische grondstoffen	10
3.2 - Ingangscontrole van gangbare grondstoffen, additieven of hulpstoffen	11
3.3 - Ingangscontrole bij import	11
4. Regionaliteit van de diervoeders	12
4.1 - Runderen, schapen, geiten en paardachtigen	12
4.2 - Varkens en pluimvee	12
4.3 - Konijnen	12
5. Receptuur van de diervoeders	13
5.1 - Biologische diervoeders	13
5.2 - Voeders die mogen gebruikt worden in de biologische productie	13
5.2.1 - Stoffen van niet-agrarische oorsprong	13
5.2.2 - Niet-biologische voedermiddelen van agrarische oorsprong	13
5.3 – Procestechnieken	15
5.3.1 - Ggo's	15
5.4 - Melkvervangers	15
6. Scheiding van gangbare en biologische producten	16
6.1 - Opslag	16
6.2 - Bereiding	16
7. Reiniging	17
8. Ophaling, verpakking, vervoer en opslag van biologische levensmiddelen	18
8.1 - Ophaling	18
8.2 - Vervoer	18
9. Traceerbaarheid garanderen	19
10. Etikettering van diervoeders	20
10.1 - Biologisch diervoeder	20
10.2 - Voeders die mogen gebruikt worden in de biologische productie	20
11. Gebruik logo's	22
11.1 - Europees logo	22
11.1.1 - Vorm en kleur van het logo	22
11.1.2 - Aanduiding van de code van het controleorgaan	22
11.1.3 - Oorsprongsaanduiding	23
11.1.4 - Plaats van het logo	23
11.2 - Andere logo's	23
12. Controle, certificering en onregelmatigheden	24
12.1 - Kennisgeving	24
12.2 - Beschrijving van je bedrijf en activiteiten	24
12.3 - Controle en certificering	25
12.3.1 - Administratie	26
12.3.2 - Activiteiten uitbesteden aan derden	26
12.4 - Onregelmatigheden	27
12.4.1 - Sancties bij inbreuken en onregelmatigheden	27
12.4.2 - Maatregelen bij vermoede inbreuken en vermoede onregelmatigheden	27
12.4.3 - Aanwezigheid niet-toegelaten stoffen op een biologisch product	28

12.4.4 - Beroepsmogelijkheden	28
BIJLAGEN	30
Model van een ggo-vrij verklaring.....	30
Tabel 2: Toegelaten producten en stoffen voor gebruik als diervoeder of bij de productie van diervoeders	31

1. Algemene principes en definities

Voor de productie van diervoeders zijn er bijzondere voorschriften. Deze voorschriften lopen grotendeels gelijk met de voorschriften over de verwerking, opslag en verdeling van levensmiddelen, met uitzondering van de voorschriften over de receptuur. Deze voorschriften gelden niet alleen voor fabrikanten van diervoeders, maar voor iedereen die diervoeders verdeelt, opslaat of vervoert.

Als je daarnaast ook bepaalde voedermiddelen voor diervoeders importeert vanuit landen buiten de EU, gelden voor de import bijzondere regels. We verwijzen hiervoor naar het Hoofdstuk import in de publicatie 'Bio en de wet – Verwerking'.

Voor de verwerking van biologische diervoeders kan enkel gewerkt worden met voedermiddelen afkomstig van biologische landbouw of omschakelingsvoedermiddelen. Hierop kunnen uitzonderingen gemaakt worden als bepaalde voedermiddelen niet in biologische vorm verkrijgbaar zijn. Het gebruik van diervoederadditieven en technische hulpstoffen, wordt beperkt zodat zij zo weinig mogelijk en alleen in gevallen van wezenlijke technologische of zoötechnische noodzaak of voor bijzondere voedingsgerelateerde doeleinden worden gebruikt.

Stoffen en verwerkingsmethoden die misleidend kunnen zijn met betrekking tot de ware aard van het product moeten vermeden worden en er wordt de voorkeur gegeven aan biologische, mechanische en natuurkundige methoden.

2. Starten met bio

Wanneer je als bereider of distributeur van diervoeders wil starten met bio, moet je je onder controle stellen en moet je je registreren en je bio-activiteiten melden bij het Agentschap Landbouw en Zeevisserij (zie Hoofdstuk 13). In tegenstelling tot landbouwbedrijven, waar doorgaans een omschakelperiode van 2 jaar geldt, kan het voor bereiders veel sneller omdat er geen wachttijd is. In Vlaanderen zijn er drie controleorganen actief in de biologische productie:

- BE-BIO-01 Certisys
- BE-BIO-02 TÜV NORD Integra
- BE-BIO-03 FOODCHAIN ID Certification

Voor meer informatie over deze controleorganen en hun tarieven verwijzen we graag door naar de controleorganen zelf.

Het is belangrijk om je goed voor te bereiden nog voordat je contact opneemt met een van de controleorganen. Bij aanvang van de controle moet je immers een beschrijving van je bedrijf en bio-activiteiten voorleggen. Een handige tool om je voor te bereiden is de startersgids van BioForum. Hierin vind je ook de concrete stappen die gevolgd moeten worden om tot certificering over te gaan. Je vindt de startersgids op onze webpagina <https://www.bioforum.be/voedingsbedrijven>. Wil je graag individueel advies, neem dan contact op met onze adviseur Lisa Benoot

3. Ingangscontrole

Al vanaf de bestelling van grondstoffen moet je de wetgeving indachtig zijn. Je moet rekening houden met enkele voorschriften bij de inkoop, de ontvangst en de opslag van grondstoffen. Deze voorschriften zijn voor iedereen van toepassing, zowel voor bereiders, verdelers en opslagbedrijven.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de ingangscontrole van biologische of omschakelingsgrondstoffen (hoofdstuk 3.1), de ingangscontrole van gangbare grondstoffen die zullen gebruikt worden in de biologische verwerking (hoofdstuk 3.2) en de ingangscontrole van geïmporteerde producten (hoofdstuk 3.3). Bij de ingangscontrole worden verschillende zaken gecontroleerd. Als blijkt dat een van deze dingen niet in orde is, moet je je controleorgaan op de hoogte brengen.

Tip: contaminatiebeheerstool lijst verschillende risico's op die bij ingangscontrole wel eens voorkomen. Je kan deze als leidraad gebruiken om de risico's op te lijsten in je eigen processen. Je vindt deze tool op onze webpagina https://www.bioforum.be/wetgeving_voedingsbedrijven

3.1 - Ingangscontrole van biologische grondstoffen

Bij de ontvangst van de ingekochte biologische grondstoffen of grondstoffen in omschakeling moet je enkele dingen controleren en deze controle ook registreren. Er moet gecontroleerd worden of de verpakking gesloten was (als dit vereist is) en of alle verplichte aanduidingen aanwezig zijn op het product.

De aanduidingen kunnen op een etiket staan, op de recipiënt/container of in het begeleidende document dat onbetwistbaar in verband staat met het product.

- Naam en adres van de leverancier
- naam en adres van de eigenaar van het product (als dat iemand anders is)
- productnaam en de verwijzing naar de biologische of omschakelingsstatus
- naam of nummer controleorgaan
- traceerbare code of datum laatste handeling

De gegevens op de verpakking moeten bovendien overeenstemmen met de gegevens op de begeleidende documenten (bijvoorbeeld de factuur). Deze ingangscontrole moet geregistreerd worden. Je kan hiervoor aparte formulieren voor ingangscontrole aanmaken, maar je kan ook een procedure voorzien waarbij de leverbon systematisch afgetekend wordt als bovenstaande zaken gecontroleerd werden.

Voor biologische of omschakelingsgrondstoffen volstaat het niet alleen de bio-aanduidingen te checken. Je moet ook controleren of het product en je leverancier wel gecertificeerd is. Van alle aangekochte producten moet je dus een kopie van het geldige certificaat kunnen voorleggen. Een correcte en tijdige controle van het certificaat kan veel narigheid voorkomen. Kijk daarom zeker na of het certificaat nog geldig is en of alle producten die je aankoopt er op vermeld staan. Een handige tool voor controle van de certificaten kan je terugvinden op:

<https://webgate.ec.europa.eu/tracesnt/directory/publication/organic-operator/index>

Gecertificeerde biologische grondstoffen zijn zonder gentechologie tot stand gekomen. Voor biologische producten en voor producten in omschakeling is het dan, in tegenstelling tot gangbare grondstoffen, ook niet nodig om van je leverancier een gentechologie-vrij-verklaring te vragen.

Tip: Beschrijf in je procedure voor ingangscontrole niet enkel wat je gaat controleren en waar je de uitkomst registreert, maar ook hoe je omgaat met afwijkende producten. Voorzie een systematische methode om op regelmatige tijdstippen de certificaten van je leveranciers te checken.

3.2 - Ingangscontrole van gangbare grondstoffen, additieven of hulpstoffen

Bij de ontvangst van gangbare agrarische grondstoffen, additieven en technische hulpstoffen, die je gaat gebruiken in biologische producten, moet je controleren of die niet zijn behandeld met ioniserende straling en of ze niet met of door ggo's geproduceerd werden.

Bij voedermiddelen mag je ervan uitgaan dat als het gebruik van ggo's niet vermeld staat op het etiket, er geen ggo's gebruikt werden. Gaat het over niet-voedermiddelen, zoals enzymen, additieven of hulpstoffen, dan moet de leverancier een ggo-vrije verklaring bij zijn producten voegen.

Een voorbeeld van zo'n verklaring vind je in de bijlagen achteraan. Meer info over ggo's in biologische bereiding kun je lezen in hoofdstuk 5.1.

3.3 - Ingangscontrole bij import

Wanneer je biologische producten importeert van buiten de EU, dan moet dit product ook aan verschillende voorschriften voldoen. Meer informatie over import kun je lezen in 'Bio en de wet – Verwerking'.

4. Regionaliteit van de diervoeders

4.1 - Runderen, schapen, geiten en paardachtigen

Herbivoren moeten voor 70% gevoederd worden met voeders die op het eigen bedrijf geproduceerd worden, of als dat niet haalbaar is, worden geproduceerd in samenwerking met andere biologische landbouwbedrijven uit de regio of diervoederbedrijven die voedermiddelen uit dezelfde regio gebruiken. Dit percentage wordt berekend op jaarbasis.

Het begrip 'regio' wordt niet vastgelegd in Europese regelgeving, maar kan ingevuld worden door de lidstaten. Binnen Vlaanderen wordt de regio momenteel gedefinieerd als de Europese Unie. Dit is een eerste stap waarna op termijn kan gekeken worden om de regio te verkleinen.

4.2 - Varkens en pluimvee

Voor varkens en pluimvee moet 30% van het diervoeder op het eigen bedrijf geproduceerd worden, of als dat niet haalbaar is, worden geproduceerd in samenwerking met andere biologische landbouwbedrijven uit de regio of diervoederbedrijven die voedermiddelen uit dezelfde regio gebruiken.

In de praktijk dient een diervoederfabrikant bij de receptuur dus rekening te houden met de oorsprong van de voedermiddelen. 30% van de voedermiddelen moet afkomstig zijn uit de regio.

Indien dit niet het geval is, zal de landbouwer deze voeders moeten aanvullen met voeders waarvan kan aangetoond worden dat ze regionaal zijn.

4.3 - Konijnen

Voor konijnen moet 70% van het diervoeder op het eigen bedrijf geproduceerd worden, of als dat niet haalbaar is, worden geproduceerd in samenwerking met andere biologische landbouwbedrijven uit de regio of diervoederbedrijven die voedermiddelen uit dezelfde regio gebruiken.

5. Receptuur van de diervoeders

Er zijn twee soorten diervoeders die kunnen gebruikt worden in biologische landbouw. De biologische diervoeders (5.1) en de diervoeders die 'in de biologische productie mogen gebruikt worden overeenkomstig Verordening (EU) 2018/848' en dus ook als dusdanig geëtiketteerd worden (5.2).

5.1 - Biologische diervoeders

Een verwerkt diervoeder mag aangeduid worden als biologisch wanneer alle ingrediënten van agrarische oorsprong biologisch zijn en minstens 95% van de droge stof van het product biologisch is. Biologische diervoeders mogen dus maximaal 5% stoffen van niet-agrarische oorsprong bevatten op voorwaarde dat ze opgelijst zijn in positieve lijsten. De toegelaten minerale voedermiddelen, diervoederadditieven, technische hulpstoffen en van gist afkomstige niet-biologische voedermiddelen zijn vermeld in Bijlage III van verordening 2021/1165, die je ook terugvindt achteraan dit document in Tabel 2.

5.2 - Voeders die mogen gebruikt worden in de biologische productie

Onder bepaalde voorwaarden is het gebruik van bepaalde niet-biologische voedermiddelen en/of omschakelingsvoedermiddelen toegelaten. Deze voeders mogen niet als biologisch worden aangeduid maar mogen wel geëtiketteerd worden met een vermelding dat de diervoeders overeenkomstig verordening (EU) 2018/848 in de biologische productie mogen worden gebruikt.

5.2.1 - Stoffen van niet-agrarische oorsprong

Dit type voeders mag een onbepaald percentage niet-agrarische ingrediënten bevatten op voorwaarde dat ze opgelijst zijn in de positieve lijsten, nl. Bijlage III, deel A1 en B van verordening 2021/1165, alsook niet-biologische voedermiddelen die vermeld zijn in Bijlage III, deel A2 van verordening 2021/1165. Je vindt deze lijsten ook terug in Tabel 2.

5.2.2 - Niet-biologische voedermiddelen van agrarische oorsprong

Er mag gebruik gemaakt worden van onderstaande niet-biologische voedermiddelen. Let wel, biologische voedermiddelen, of omschakelingsvoedermiddelen, mogen niet samen met soortgelijke op niet-biologische wijze geproduceerde voedermiddelen in biologische diervoeders worden verwerkt. Voedermiddelen die worden gebruikt of verwerkt in de biologische productie mogen niet zijn verwerkt met behulp van chemisch gesynthetiseerde oplosmiddelen.

5.2.2.1 - Niet-biologische eiwitten

Omdat er in Europa onvoldoende biologische eiwithoudende gewassen geteeld worden om te kunnen voldoen aan de eiwitbehoefte van jonge biologische varkens en kippen, is het nog toegelaten om eiwitten van gangbare oorsprong te gebruiken. Deze gangbare eiwitten mogen slechts 5% van het jaarlijkse rantsoen uitmaken. Deze eiwitten zijn meestal verwerkt in de aangekochte diervoeders. Vanaf 2022 - en voorlopig tot 31/12/2026 - zullen niet-biologische eiwithoudende voeders enkel nog gebruikt mogen worden onder volgende voorwaarden:

- de diervoeders zijn niet beschikbaar in biologische vorm;
- de diervoeders worden zonder chemische oplosmiddelen geproduceerd of bereid;
- de diervoeders met specifieke eiwitsamenstellingen worden slechts gebruikt voor de voeding van biggen tot en met 35 kg of voor jong pluimvee, en
- het maximaal toegestane percentage per periode van twaalf maanden bedraagt voor die dieren niet meer dan 5 %. Het percentage droge stof van diervoeders van agrarische oorsprong wordt berekend.

Zowel leghennen als vleeskuikens jonger dan 18 weken worden beschouwd als jong pluimvee. Let wel, leghennen die voor de leeftijd van 18 weken naar het legbedrijf gaan (doorgaans gebeurt dit op 16 à 17 weken), moeten van zodra zij op het legbedrijf komen, voeder krijgen met 100% biologische agrarische ingrediënten.

5.2.2.2 - Niet-biologische melasse en kruiden

Het gebruik van niet-biologische specerijen, kruiden en melasse is toegelaten omdat dergelijke producten niet beschikbaar zijn in biologische vorm; zij moeten zonder chemische oplosmiddelen zijn geproduceerd of bereid en het gebruik ervan mag niet meer bedragen dan 1 % van het voederrantsoen voor een bepaalde soort, berekend op jaarbasis als percentage van de droge stof van diervoeders van agrarische oorsprong.

5.2.2.3 - Producten afkomstig van duurzame visvangst

Er kan gebruik gemaakt worden van meel, olie en ander voedermateriaal afkomstig van vissen of andere waterdieren van duurzame visvangst op voorwaarde dat er geen chemische solventen gebruikt werden bij de productie ervan en enkel voor niet-herbivoren of carnivore aquacultuurdieren.

Het gebruik van vishydrolysaten is enkel toegelaten voor jonge niet-herbivoren.

5.2.2.4 - Omschakelingsproduct

Je kunt gebruik maken van gewassen afkomstig van landbouw in omschakeling. Dit zijn producten die geoogst worden meer dan 12 maanden na het begin van de omschakeling (zie tabel hieronder). Voor landbouwbedrijven is een omschakelperiode noodzakelijk, producten kunnen niet van de ene dag op de andere biologisch worden.

Producten kunnen ofwel verkregen worden in de periode dat het landbouwbedrijf nog in omschakeling is, ofwel nadat de omschakelperiode al is afgesloten. Naar gelang wanneer de producten geoogst zijn, kunnen volgende verwijzingen vermeld worden op de etiketten van deze landbouwproducten.

Gemiddeld mag maximaal 25 % van het voederrantsoen bestaan uit omschakelingsdiervoeders van het tweede omschakelingsjaar.

Voorwaarde	Toegelaten referentie
Product geoogst minder dan 12 maanden na het begin van de omschakeling	Geen
Product geoogst na 12 maanden na het begin van de omschakeling en voor het einde van de omschakelperiode	'omschakelingsproduct'
Éénjarige gewassen: de gewassen werden ten minste 2 jaar na het begin van de omschakeling gezaaid	'biologisch product'
Grasland en blijvende voedergewassen: oogst ten minste 2 jaar na het begin van de omschakeling	'biologisch product'
Andere blijvende gewassen: productie werd minstens 3 jaar na de omschakeling geoogst	'biologisch product'

Tabel 1: Toegelaten referenties op het product

5.3 – Procestechnieken

Bij de biologische verwerking van diervoeders mogen geen technieken gebruikt worden die eigenschappen herstellen die bij de verwerking of opslag verloren gaan of die de gevolgen van nalatigheid bij de verwerking, ongedaan maken, of die misleidend kunnen zijn met betrekking tot de ware aard van de producten. Heb je twijfels over het gebruik van een bepaalde techniek, raadpleeg dan je controleorgaan.

5.3.1 - Ggo's

Ggo's of producten die met en door ggo's geproduceerd zijn (bijvoorbeeld bepaalde enzymen) mogen in de biologische productie en verwerking niet worden gebruikt.

Als dit niet zo vermeld staat op de verpakking of in een begeleidend document wordt vermeld, mogen bedrijven die levensmiddelen of diervoeders aankopen, ervan uitgaan dat deze ingrediënten geen ggo's bevatten of dat deze ingrediënten niet met en door ggo's gemaakt werden.

Toch kan het zijn dat je over informatie beschikt die bewijst dat er toch ggo's gebruikt zijn en de etikettering van deze producten niet in overeenstemming is. In dit geval kun je deze producten niet gebruiken en moet je je controleorgaan verwittigen.

Voor de etikettering van ggo's gebruikt men echter een minimum aanwezigheidsniveau van 0,9%. Dit betekent dat er toch ggo's aanwezig kunnen zijn onder dit percentage, maar dat het product dan niet moet geëtiketteerd worden, alsof het ggo's bevat. Indien je weet dat er onder dit niveau ggo's aanwezig zijn, mag je het ingrediënt niet gebruiken.

Sommige ingrediënten vallen buiten het toepassingsgebied van de wetgeving op etikettering van ggo's, bijvoorbeeld enzymen. In dit geval moet de verkoper van deze producten schriftelijk verklaren dat deze producten niet met en door GGO's werden geproduceerd. Een model voor deze verklaring vind je in de bijlagen.

5.4 - Melkvervangers

Tijdens de zoogperiode mogen geen melkvervangers worden gebruikt die chemisch gesynthetiseerde of plantaardige componenten bevatten.

6. Scheiding van gangbare en biologische producten

Je moet voorkomen dat een biologisch product vermengd raakt met een gangbaar product. Dit zowel bij de opslag van grondstoffen en producten, als bij de effectieve bereiding van de diervoeders. Deze scheiding kan zowel in tijd als in ruimte gebeuren. Het is belangrijk om een behoorlijke risicoanalyse op te stellen voor jouw specifieke productieomgeving. Dit onderdeel van de biowetgeving is vaak een uitdaging. De Contaminatiebeheerstool kan hierbij helpen. Je vindt deze tool op https://www.bioforum.be/wetgeving_voedingsbedrijven

6.1 - Opslag

Biologische grondstoffen en biologische eindproducten moet je gescheiden opslaan van gangbare grondstoffen en eindproducten. Ook de uiteindelijk verwerkte diervoeders moeten gescheiden opgeslagen worden.

Bij opslag van biologische producten in ruimtes waar ook gangbare producten aanwezig zijn geweest, is voorafgaande reiniging verplicht. Er moet een registratiesysteem aanwezig zijn waarmee je kunt aantonen dat er daadwerkelijk gereinigd is. Dit kan bijvoorbeeld aan de hand van een reinigingschecklist.

6.2 - Bereiding

Worden gangbare en biologische producten op dezelfde productielijn verwerkt, dan moet je de lijn goed reinigen, voordat je begint met de biologische verwerking. Je kan ook werken met een spoelcharge. Het biologische product mag niet in contact komen met het gangbaar product; er mogen dus geen resten gangbaar product achterblijven. De bereiding van een biologische partij mag je tussentijds niet onderbreken voor de bereiding van een gangbaar product.

Er moet een registratiesysteem aanwezig zijn waarmee je kunt aantonen dat de biologische verwerking op een 'schone lijn' heeft plaatsgevonden. Dit kan bijvoorbeeld aan de hand van een reinigingschecklist.

Je moet een bijgewerkt register van alle behandelingen en verwerkte hoeveelheden ter beschikking houden van je controleorgaan.

Op het bedrijf moeten juiste en actuele procedures aanwezig zijn die deze scheiding garanderen. Je integreert deze procedures best in je bestaande kwaliteitssysteem.

Het is ook mogelijk dat er een aparte productielijn is voor biologische verwerking. Ook in dit geval beschrijf je in de procedures hoe de scheiding gegarandeerd wordt.

7. Reiniging

Als bereider van biologische producten kun je dezelfde reiniging- en desinfecteermiddelen gebruiken die ook in de gangbare industrie worden gebruikt. Let wel op dat er geen residuen van reinigingsmiddelen achterblijven in je installaties. Spoel steeds grondig na. Het is ook toegestaan om je apparatuur te desinfecteren met ozon of Uv-straling.

Vanaf 1 januari 2026 zal er mogelijks een positieve lijst van toegelaten reiniging- en desinfecteermiddelen verplicht worden. Je kan dan enkel nog gebruik maken van de middelen die op deze positieve lijst staan. Op heden is de lijst nog niet opgesteld.

8. Ophaling, verpakking, vervoer en opslag van biologische levensmiddelen

8.1 - Ophaling

Als je zowel biologische als niet-biologische producten vervaardigt en laat ophalen, moet je er alles aan doen om vermenging of verwisseling tussen bio- en niet-bio- producten te vermijden. Als verwerker moet je alle gegevens over het tijdstip van ophaling en de ophaalroute bijhouden.

8.2 - Vervoer

Tijdens het vervoer moeten biologische, niet-biologische en omschakelingsvoerders fysiek van elkaar gescheiden worden.

Voertuigen of containers waarin niet-biologische diervoeders zijn vervoerd mogen slechts gebruikt worden voor vervoer van biologische voeders als deze goed zijn gereinigd en de efficiëntie van die reiniging is gecontroleerd. Deze reiniging en controle moeten geregistreerd worden en gestaafd worden met bewijsstukken.

Tijdens het vervoer moet de hoeveelheid producten bij het begin van het vervoer en elke individuele hoeveelheid die tijdens de leveringsronde wordt geleverd, worden geregistreerd.

Het controleorgaan stelt ook een risicoplan op voor elke diervoederfabrikant. In dit risicoplan worden er ook specifieke risico's opgesomd voor vermenging tussen biologische en niet-biologische diervoeders bij het vervoer. Het is belangrijk dat de juiste maatregelen genomen werden om deze risico's zo klein mogelijk te houden. Je moet kunnen bewijzen dat je de nodige maatregelen genomen hebt. Je dient te garanderen dat geen niet-biologische producten in de handel kunnen worden gebracht met een bio-aanduiding.

Biologische diervoeders moeten worden vervoerd in daarvoor geschikte verpakkingen, recipiënten/containers of voertuigen die zodanig zijn afgesloten dat de inhoud niet kan worden gewijzigd zonder de verzegeling te beschadigen. De verpakkingen, containers of voertuigen moeten ook voorzien worden van de juiste aanduidingen zoals hieronder weergegeven. De aanduidingen kunnen op een etiket staan, op de recipiënt/container of in het begeleidende document dat onbetwistbaar in verband staat met het product. Dit document moet ook informatie bevatten over de leverancier en/of de vervoerder.

- Naam en adres van de leverancier die de producten vervoert en aanlevert
- Naam en adres van de eigenaar van het product indien dat iemand anders is
- Productnaam en de verwijzing waaruit de biologische oorsprong blijkt
- Naam of nummer controleorgaan
- Traceerbare code of datum laatste handeling (zie hoofdstuk 9)

Je hoeft de verpakkingen/recipiënten of containers niet af te sluiten als het om rechtstreeks vervoer van biologische of omschakelingsproducten gaat tussen twee gecertificeerde bedrijven. Voorwaarde is dan dat de producten vergezeld zijn van een document met de hierboven vermelde informatie. Zowel de verzender als de ontvanger houden de bewijsstukken van dit vervoer bij voor hun controleorganen.

9. Traceerbaarheid garanderen

Op elk moment moet de traceerbaarheid van je product gegarandeerd kunnen worden. Traceerbaarheid veronderstelt dat elke onderneming in de voedselketen een systeem opstelt dat het mogelijk maakt een link te leggen tussen binnenkomende grondstoffen en uitgaande producten. Het doel van de traceerbaarheid is om bij problemen te bepalen in welke onderneming de producten geproduceerd en bereid werden, tijdens welke periode, voor welke klanten, enzovoort. Het geheel van het systeem is van toepassing op de hoofdproducten, maar ook op alle bijproducten die aanwezig zijn in de voedselketen en/of die er zich zouden kunnen bevinden.

Deze traceerbaarheid is verplicht in de hele voedingssector en ook diervoedersector. De biologische wetgeving vraagt dat bij vervoer van het product een traceerbaarheidscode is aangebracht (hoofdstuk 8.2) en dat de aanduiding van deze code ook daadwerkelijk wordt gecontroleerd (hoofdstuk 3) bij ontvangst van het product. In het hoofdstuk over controle (hoofdstuk 13) wordt meer aandacht besteed aan de specifieke administratie die hiermee gepaard gaat.

Het doel van deze identificatiecode is om producten van dezelfde aard maar met een verschillende voorgeschiedenis te kunnen onderscheiden. Op basis van dit onderscheid kan men in geval van problemen de omvang van een recall beperken of een blokkering opheffen. Hoe gedetailleerder dit gegeven is, hoe sneller en hoe gericht beslissingen genomen kunnen worden, niet alleen voor de onderneming zelf, maar ook voor de andere ondernemingen actief in dezelfde sector en eveneens voor de leveranciers en de eventuele afnemers van deze sector.

De meest geschikte methode voor identificatie is het lotnummer. Enkele mogelijke alternatieven voor het lotnummer zijn de houdbaarheidsdatum, de productiedatum, de referentie van een begeleidend document of een elektronisch bestand dat de lotnummers of andere identificatiecodes bevat (nummer van leveringsbon, nummer van specifiek vervoersdocument, ...).

10. Etikettering van diervoeders

Als je biologische diervoeders verhandelt, moeten die op een correcte manier geëtiketteerd worden. Er bestaan twee categorieën diervoeders: de diervoeders die als 'bio' geëtiketteerd mogen worden én de diervoeders die 'in de biologische landbouw mogen gebruikt worden' en dus ook als dusdanig geëtiketteerd worden.

10.1 - Biologisch diervoeder

Deze diervoeders moeten voldoen aan de receptuur zoals beschreven in hoofdstuk 5.1. Alle ingrediënten van agrarische oorsprong moeten biologisch zijn en er mogen slechts 5% niet-agrarische stoffen gebruikt worden.

Bij deze producten mag 'bio' vermeld worden in de verkoopsbenaming.

Onderstaande aanduidingen zijn verplicht op het etiket en/of de handelsdocumenten die bij het product horen. Je mag de aanduidingen op een etiket vermelden maar het is ook toegestaan deze te vermelden op een begeleidend document. Het document en het product moeten dan wel onbetwistbaar met elkaar in verband staan. Je moet de aanduidingen op een opvallende plaats aanbrengen. Daarnaast moeten de aanduidingen goed zichtbaar, duidelijk leesbaar en onuitwisbaar zijn.

- Naam en adres van je bedrijf. Als je niet de eigenaar bent van het product, moet de eigenaar ook vermeld worden.
- Naam van het product, met verwijzing naar bio
- Codenummer van je controleorgaan en facultatief de naam van je controleorgaan:
 - i) Certisys: BE-BIO-01
 - ii) TÜV NORD Integra: BE-BIO-02
 - iii) FOODCHAIN ID Certification: BE-BIO-03
- In de ingrediëntenlijst wordt vermeld welke ingrediënten biologisch zijn. Je kunt dit per ingrediënt aangeven of met behulp van een asterisk (*) waarbij je verwijst naar de biologische status (*= van biologische oorsprong).

Op deze producten mag het Europese logo voor 'bio' gebruikt worden. Indien je dit logo gebruikt, moet je wel rekening houden met onderstaande extra voorschriften.

Het codenummer van het bevoegd controleorgaan moet zich in de nabijheid van het Europese logo bevinden. Direct onder het codenummer van het controleorgaan moet de plaats waar de agrarische grondstoffen geteeld zijn vermeld worden.

- *'EU landbouw'*: als 95% of meer van de ingrediënten in de EU geteeld zijn
- *'EU/niet-EU landbouw'*: als minder dan 95% van de ingrediënten in de EU geteeld zijn
- *'Niet-EU Landbouw'*: als meer dan 95% van de ingrediënten buiten de EU geteeld zijn

Als 95% of meer van de ingrediënten uit eenzelfde land of regio afkomstig zijn, mag ook dit land of regio vermeld worden in plaats van 'EU landbouw'. Voor verdere specificaties over en correct gebruik van het EU-logo verwijzen we naar hoofdstuk 11.

10.2 - Voeders die mogen gebruikt worden in de biologische productie

Deze diervoeders moeten voldoen aan de receptuur zoals beschreven in hoofdstuk 5.2. Bij deze diervoeders mag 'bio' niet vermeld worden in de verkoopsbenaming. Ook het Europese logo mag niet gebruikt worden op de verpakking of op de begeleidende documenten.

Op de verpakking of op de begeleidende documenten mag wel een vermelding worden gemaakt dat de diervoeders overeenkomstig verordening EU 2018/848 in de biologische productie mogen worden gebruikt.

Op de verpakking of op de begeleidende documenten moeten ook volgende gegevens worden vermeld:

- uitgedrukt in droge stof:
 - i) het percentage biologische voedermiddelen;
 - ii) het percentage omschakelingsvoedermiddelen;
 - iii) het percentage voedermiddelen die niet onder i) of ii) vallen;
 - iv) het totale percentage diervoeders van agrarische oorsprong;
- de naam van de biologische voedermiddelen;
- de naam van de omschakelingsvoedermiddelen.

11. Gebruik logo's

Door het gebruik van het Europese logo kun je een duidelijk signaal geven aan de consument dat jouw product op een biologische manier geteeld en verwerkt is. Voldoe je aan de Europese voorschriften voor biologische verwerking, dan kan je naast je wettelijk certificaat ook nationale en private keurmerken bekomen. Deze keurmerken kunnen dan ook aangebracht worden op de verpakking.

11.1 - Europees logo

11.1.1 - Vorm en kleur van het logo

Het gebruik van het EU-logo is verplicht op voorverpakte biologische levensmiddelen voor menselijke consumptie.

Je kan het logo en gebruiksvoorwaarden downloaden op https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/organic-logo_nl.

De referentiekleur van het logo is Green Pantone n° [376] en Green [50% Cyan + 100 % Yellow], wanneer je een vierkleuren proces gebruikt. Er zijn wel enkele mogelijkheden om van deze algemene regel af te wijken, die je hieronder terugvindt. Als je toch nog vragen hebt over het technisch gebruik van het logo, neem je best contact op met je controleorgaan.

- Het logo kan ook in zwart/wit, maar alleen als het praktisch niet haalbaar is om het logo in kleur te gebruiken
- Als de achtergrondkleur van de verpakking of het etiket donker is, mogen de symbolen ook in een negatief formaat
- Als het Europese logo in kleur op een gekleurde achtergrond is gedrukt en het de leesbaarheid bemoeilijkt, mag het logo met een lijntje omringd zijn, om het contrast met de achtergrondkleur te vergroten
- In specifieke gevallen, wanneer je slechts één kleur op de verpakkingen gebruikt, mag het logo in dezelfde kleur

Het logo moet een minimum hoogte van 9 mm hebben en een minimumbreedte van 13,5 mm. De hoogte-breedteverhouding moet steeds 1/1,5 zijn. Uitzonderlijk kan je de minimumgrootte nog verkleinen tot 6 mm op erg kleine verpakkingen. Wil je het logo in een kleiner formaat gebruiken, dan neem je best contact op met je controleorgaan.

Je mag het logo associëren met andere grafische of tekstuele elementen die verwijzen naar biologische landbouw, op voorwaarde dat die het Europese logo niet veranderen. Wanneer het logo geassocieerd is met een nationaal of privélabel in een andere groene kleur, mag je deze groene kleur gebruiken voor het Europees logo. Dat biedt uiteraard de mogelijkheid om het Europees logo te combineren met het Biogarantie®-logo.

11.1.2 - Aanduiding van de code van het controleorgaan

De code van het controleorgaan moet vermeld staan op het etiket in hetzelfde gezichtsveld als het logo. Hiermee bedoelt men het codenummer van het controleorgaan dat het bedrijf controleert dat als laatste verantwoordelijk was voor productie, verwerking, verpakking en/of etikettering van het product.

Indien er twijfel is wie als laatste 'verwerker' verantwoordelijk was, moet je contact op te nemen met het controleorgaan. Het codenummer van het controleorgaan is echter niet vereist als het Europese logo gebruikt wordt in advertenties waarbij men niet verwijst naar één bepaald product maar algemene informatie geeft over een assortiment van biologische producten. In dit geval gaat het immers over 'advertising' en niet over 'labelling'.

De code van het controleorgaan moet je onder volgende vorm plaatsen: BE staat voor België en BIO is uiteraard de referentie aan de biologische productiemethode, in andere landen kan dit 'öko' of 'org' zijn. De cijfers refereren naar het nummer dat elk controleorgaan krijgt.

In België zijn er dus drie mogelijkheden.

- Certisys: BE-BIO-01
- TÜV NORD Integra: BE-BIO-02
- FOODCHAIN ID Certification: BE-BIO-03

11.1.3 - Oorsprongsaanduiding

Op voorverpakte producten moet je onder het codenummer van het controleorgaan verplicht een aanduiding naar de oorsprong plaatsen. Hierbij verwijst je naar de plaats waar de ingrediënten geteeld zijn. Deze aanduiding kan onder volgende vorm:

- Niet-EU-landbouw: als meer dan 95% van de ingrediënten niet in de EU werden geteeld
- EU-landbouw: als meer dan 95% van de ingrediënten in de EU werden geteeld
- EU/niet-EU-landbouw: als een deel van de ingrediënten in de EU en een deel buiten de EU werden geteeld.

EU-landbouw of niet-EU-landbouw kan je ook vervangen door de term België of een ander land of regio als meer dan 95% van de ingrediënten daar geteeld zijn.

Deze aanduiding moet niet aanwezig zijn in advertentiemateriaal als je naar een assortiment van producten verwijst en je niet verwijst naar één bepaald product

11.1.4 - Plaats van het logo

Het logo, het codenummer en de verwijzing naar de oorsprong van de ingrediënten moet je plaatsen op een opvallende plek. Het moet goed zichtbaar, duidelijk leesbaar en onuitwisbaar zijn.

In hetzelfde gezichtsveld van het logo moet het codenummer van het controleorgaan staan dat de laatste bereiding controleerde. Onmiddellijk onder het codenummer moet de oorsprongsaanduiding vermeld worden.

11.2 - Andere logo's

Ook andere logo's kunnen op de verpakking aangebracht worden, het gebruik van logo's is echter meestal verbonden aan een privaat lastenboek. Dit wil zeggen dat je behalve aan de Europese wetgeving ook moet voldoen aan enkele extra bepalingen en je moet je daarvoor ook laten certificeren. Het gebruik van andere logo's kan interessant zijn als je aan de consument wil duidelijk maken dat je product aan meer voldoet dan aan enkel de Europese wetgeving of als je je product in andere Europese landen op de markt brengt, landen waarin bepaalde logo's beter bekend zijn dan het Europese logo.

12. Controle, certificering en onregelmatigheden

12.1 - Kennisgeving

Als je wil starten met bio moet je eerst een contract met een controleorgaan afsluiten en dan een kennisgeving doen aan de bevoegde overheid. De kennisgeving doe je via het e-loket van het Agentschap Landbouw & Zeevisserij. Hoe je dit concreet moet doen, vind je hier:

<https://lv.vlaanderen.be/nl/bio/kennisgeving-en-controle/kennisgeving>

Je kennisgeving moet volgende gegevens bevatten:

- Je identificatiegegevens: klantnummer bij de bevoegde entiteit, ondernemingsnummer, naam, adres, e-mailadres
- bij welk controleorgaan je bent aangesloten en een bewijs van aansluiting
- voor welke activiteiten en productcategorieën je de melding indient
- in voorkomend geval bewijs van de benodigde registratie, melding of erkenning bij FAVV tenzij de bevoegde entiteit rechtstreeks over die gegevens beschikt
- de vermelding of je een gemengde activiteit uitvoert
- in voorkomend geval een verklaring dat de verantwoordelijkheid voor de biologische productie op jou blijft rusten en je die verantwoordelijkheid niet op (een) onderaannemer(s) hebt overgedragen
- de vermelding of je reeds eerder aangesloten was bij een controleorgaan voor biocertificering en in voorkomend geval welk.

Met het indienen van de kennisgeving verbind je jezelf ertoe om vanaf dan alle wettelijke bepalingen inzake bio toe te passen.

Een contract kan je opvragen bij het controleorgaan van je keuze. In Vlaanderen heb je de keuze tussen drie controleorganen:

- BE-BIO-01 Certisys
www.certisys.eu
- BE-BIO-02 TÜV NORD Integra
www.tuv-nord.com/be
- BE-BIO-03 FOODCHAIN ID Certification
www.foodchainid.com

Voor meer informatie over deze controleorganen en hun tarieven verwijzen we graag door naar hun respectievelijke websites.

12.2 - Beschrijving van je bedrijf en activiteiten

Bij het allereerste controlebezoek dien je een beschrijving van je bio-activiteit voor te leggen met alle concrete maatregelen die garanderen dat je aan de biowetgeving voldoet.

We raden aan om de maatregelen en procedures voor bio te integreren in je bestaande kwaliteitssysteem zodat deze ook regelmatig herzien en bijgewerkt worden. Je procedures moeten gebaseerd zijn op de systematische identificatie van cruciale verwerkingsfasen. Dit betekent dat je een risicoanalyse dient uit te voeren en dat je nagaat waar de integriteit van de biologische producten mogelijks in het gedrang kan komen.

Je beoordeelt per processtap of er een risico is op contaminatie met niet-toegelaten producten en of er verwisseling of vermenging kan gebeuren tussen gangbare en biologische producten. Voor elk risico voorzie je een passende maatregel. De beschrijving van je activiteit dient volgende onderdelen te omvatten:

- een volledige beschrijving van je bedrijfsruimten en de activiteit die je uitoefent. Hierbij kan ook een visuele voorstelling of schema nuttig zijn met aanduiding van de vestigingen, onderaannemers, opdrachtgevers, loonwerkers en de relaties onderling. De beschrijving moet opgave doen van:
- de installaties voor de ontvangst, de bereiding en de opslag van de voeders en voedermiddelen vóór en na de behandelingen;
- de installaties voor de opslag van andere producten die voor de bereiding van de diervoeders worden gebruikt;
- de installaties voor de opslag van reinigings- en ontsmettingsproducten;
- de omschrijving van de mengvoeders die je zal produceren, alsmede de diersoort of -categorie waarvoor het mengvoeder is bestemd;
- risicoanalyse, onze contaminatie-beheerstool kan je hierbij helpen. Je vindt deze op onze website https://www.bioforum.be/wetgeving_voedingsbedrijven
- voorzorgsmaatregelen om verontreiniging door niet-toegestane producten te voorkomen;
- reinigingsmaatregelen (je dient de efficiëntie ervan te controleren en te registreren);
- garanties dat niet-biologische producten niet in de handel worden gebracht met een verwijzing naar bio;
- procedure voor ingangscontrolle, beschrijf ook hoe je omgaat met afwijkende producten;
- procedure voor scheiding tussen gangbare en biologische productie vanaf ontvangst van de ingrediënten tot en met het verzenden van de eindproducten;
- procedure voor melding in geval van twijfel over de biologische kwaliteit van producten (bv aanwezigheid van residuen);
- klachtenregistratie.

Al deze maatregelen en beschrijvingen dien je op te nemen in een verklaring die je ondertekent. Deze ondertekende verklaring dient ook de verbintenis te bevatten om:

- in het geval van een gestaafd vermoeden van niet-naleving, een vermoeden van niet-naleving dat niet kan worden weggenomen, of van een vastgestelde niet-naleving die de integriteit van de betrokken producten aantast, de kopers van de producten onverwijld schriftelijk in kennis te stellen en relevante informatie uit te wisselen met je controleorgaan,
- te aanvaarden dat bij een wijziging van controleorgaan het controledossier wordt overgedragen of, in geval van terugtrekking uit de biologische productie, dat het controledossier minstens vijf jaar wordt bewaard door het laatste controleorgaan,
- in geval van terugtrekking uit de biologische productie, de bevoegde overheid daarvan onmiddellijk in kennis te stellen
- indien onderaannemers worden gecontroleerd door verschillende controleorganen, te aanvaarden dat informatie wordt uitgewisseld tussen die organen.

Het doorlopen van dit proces en het ontwikkelen van dergelijk bedrijfsbeheerplan wordt vaak als lastig beschouwd. Maar deze stap is belangrijk omdat het je aanmoedigt om na te denken over de biologische productiemethode en deze beter te begrijpen. Door dit plan en deze verklaringen persoonlijk te ondertekenen, bevestig je ook je inzet voor bio.

12.3 - Controle en certificering

Tijdens het eerste controlebezoek zal de controleur je procedures en je beschrijving van je activiteit beoordelen en zal hij of zij verifiëren of je je wel degelijk aan de verschillende productieregels houdt.

Eenmaal je gestart bent met biologische verwerking zal je controleorgaan ten minste één maal per jaar een controle op de naleving van de bioregels uitvoeren. De jaarlijkse controle omvat een fysieke inspectie ter plaatse, behalve als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- bij eerdere controles is gedurende ten minste drie opeenvolgende jaren geen niet-naleving geconstateerd die de integriteit van biologische of omschakelingsproducten aantast, en
- uit de risicoanalyse van het controleorgaan is een geringe waarschijnlijkheid op niet-naleving gebleken, en

- de controle kan efficiënt gebeuren op afstand voor zowel exploitant als controleorgaan.
In dat geval mag de periode tussen twee materiële inspecties ter plaatse niet langer dan 24 maanden zijn.

De jaarlijkse controle kan aangevuld worden met één of meerdere steekproefcontroles, waarbij één of meerdere aspecten worden gecontroleerd.

In alle gevallen moet je het controleorgaan toegang verlenen tot alle delen van het bedrijf, de administratie en alle bewijsstukken die je hebt ingezameld. Het controleorgaan heeft ook het recht monsters te nemen om na te gaan of er geen producten zijn gebruikt die niet toegelaten zijn in bio. Het controleorgaan is zelfs verplicht om een monster te nemen bij vermoedens van gebruik van verboden producten. De controleorganen mogen ook alle gegevens met betrekking tot je eigen kwaliteitssysteem opvragen.

Na het bezoek zal de controleur meteen een controleverslag opstellen. In dit verslag wordt gewezen op mogelijke tekortkomingen of punten waar de wetgeving niet volledig wordt nageleefd. Als exploitant moet je dit verslag mee ondertekenen en de nodige correctiemaatregelen nemen. Onregelmatigheden worden bevestigd via een brief van de certificatedienst. In deze brief wordt de aard van de inbreuk/onregelmatigheid beschreven met de daarbij horende sanctie (zie 13.2).

Als bewijs dat je wel degelijk de biologische voorschriften naleeft en hierop gecontroleerd wordt, krijg je een certificaat. Dat bevat de naam van het bedrijf, je activiteit, het type producten en de geldigheidsduur. Je kan de biocertificaten van Vlaamse bedrijven terugvinden op de website van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij: <https://lv.vlaanderen.be/nl/bio/bedrijven-onder-controle>

12.3.1 - Administratie

Je moet een voorraadboekhouding en een financiële boekhouding bijhouden die kan worden voorgelegd aan de controleur. In deze boekhouding moet het volgende zijn opgenomen:

- De aangekochte producten: leverancier, aard van de producten, hoeveelheden
- Aard en hoeveelheid biologische producten die in de bedrijfsruimte zijn opgeslagen
- De verkochte producten: aard, hoeveelheid, kopers (andere dan de eindconsument)

Ook als je de biologische producten niet opslaat of fysiek hanteert en enkel een verdeler bent, moet je een dergelijke boekhouding bijhouden. Uit je boekhouding moet blijken dat de aangekochte en de verkochte hoeveelheden met elkaar in evenwicht zijn.

De producten die je hebt aangekocht zijn aan een ingangscontrole onderworpen (zie hoofdstuk 3). Deze ingangscontrole moet telkens geregistreerd worden.

12.3.2 - Activiteiten uitbesteden aan derden

Heb je de productie, bereiding of import van biologische producten uitbesteed aan derden, dan moet je onderaannemer een aparte kennisgeving doen om zich onder controle te stellen, tenzij je hebt verklaard in je kennisgeving dat de verantwoordelijkheid voor de biologische productie op jou blijft rusten en je die verantwoordelijkheid niet op de onderaannemer hebt overgedragen.

Jouw controleorgaan zal in dat geval controles uitvoeren op de uitbesteedde activiteiten om na te gaan of de biologische wetgeving nageleefd wordt. Als verantwoordelijke opdrachtgever sta jij in voor alle nodige registraties, documenten en procedures en dien jij er voor te zorgen dat je controleorgaan tijdig over de planning van de bio-activiteiten van je onderaannemer beschikt. Als er onregelmatigheden worden vastgesteld zullen de sancties op jou als verantwoordelijke opdrachtgever van toepassing zijn.

Onderaannemers die enkel transport doen, moeten niet apart gecontroleerd worden. Deze activiteiten vallen onder de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever en worden dan ook onder diens activiteit mee gecontroleerd.

12.4 - Onregelmatigheden

12.4.1 - Sancties bij inbreuken en onregelmatigheden

Als de controleur tijdens de controle een inbreuk vaststelt, dan zal de certificeerder een sanctie toepassen. Er zijn daarbij verschillende mogelijkheden:

- Een gewone opmerking (GO) voor kleine onregelmatigheden of duidelijk onvrijwillige gebreken
- Een vraag om verbetering (Vv), waarbij de certificeerder duidelijk aangeeft over welke onregelmatigheid het gaat en welke verbetering hij binnen welke termijn verwacht. Indien je binnen de gestelde termijn geen verbetering hebt aangebracht, dan volgt onmiddellijk een verscherpte controle
- Een waarschuwing (W), waarbij wordt aangegeven welke niet-naleving is geconstateerd, welke verbetering er wordt verwacht en binnen welke termijn. Het controleorgaan voert binnen een gepaste termijn een verscherpte controle uit. Als er geen of geen toereikende corrigerende verbeteractie is geïmplementeerd, volgt een zwaardere sanctie
- Een verscherpte controle (VC) volgt automatisch na een waarschuwing. Voor een verscherpte controle moet je bijkomende controlekosten betalen
- Declassering lot (DL): het declasseren of niet certificeren van een bepaald deel van de productie. Elke verwijzing naar de biologische productiemethode moet van de desbetreffende producten verwijderd worden
- Declassering dier (DD): de producten, afkomstig van het dier, mogen niet met verwijzing naar de biologische productiemethode verhandeld worden. Het dier in kwestie start een nieuwe omschakelingsperiode
- Schorsing product (SP): verbod om gedurende een bepaalde periode het product als bio op de markt te brengen, het niet certificeren van het product in kwestie
- Schorsing bedrijf (SB): verbod dat opgelegd is aan de exploitant voor een vastgelegde duur om bepaalde soorten producten onder verwijzing naar de biologische productiemethode op de markt te brengen, of niet-certificering van het product in kwestie. De exploitant neemt zo snel mogelijk corrigerende maatregelen om de vastgestelde niet-nalevingen op te lossen en voorzorgsmaatregelen om niet-naleving in de toekomst te voorkomen. Uiterlijk op het einde van de schorsing moeten de vastgestelde niet-nalevingen opgelost zijn. Het controleorgaan voert uiterlijk tegen het einde van die termijn een verscherpte controle. Als er geen of geen toereikende corrigerende verbeteractie is geïmplementeerd, wordt de schorsing verlengd

Per type inbreuk liggen de sancties wettelijk vast, maar in bepaalde gevallen kan de certificeerder daar wel van afwijken. Sancties vanaf waarschuwing en hoger, kunnen gepaard gaan met een bijkomende bestuurlijke sanctie (soort boete) door de overheid.

12.4.2 - Maatregelen bij vermoede inbreuken en vermoede onregelmatigheden

Soms kan je een vermoeden hebben dat de voorschriften niet volledig zijn nageleefd, als je bijvoorbeeld zelf stalen genomen hebt en residu's aangetroffen hebt van een verboden product. In dat geval moet je er alles aan doen om die producten af te zonderen en mag je ze niet met een verwijzing naar bio op de markt brengen.

Je waarschuwt in dat geval ook je controleorgaan. Die zal verbieden dat het product als bioproduct op de markt wordt gebracht totdat alle twijfel over de vermoedelijke inbreuk is weggenomen.

Ook controleorganen kunnen een vermoeden hebben dat niet alle voorschriften werden nageleefd. Bijvoorbeeld als zij stalen hebben genomen en er residu's van verboden stoffen werden aangetroffen, dan

kan dit wijzen op gebruik van deze stoffen. In dat geval zullen zij je verbieden om die producten gedurende een vooraf vastgelegde periode met een verwijzing naar bio op de markt te brengen.

Het controleorgaan zal in dit geval ook een onderzoek instellen naar die onregelmatigheid en, indien die bevestigd wordt, zal er uiteindelijk een verplichting volgen om alle verwijzingen naar bio van je product te verwijderen.

Als het vermoeden niet wordt bevestigd, mag je na de vooropgestelde periode de producten met een verwijzing naar bio op de markt brengen. Tijdens het onderzoek ben je verplicht je volledige medewerking te verlenen.

12.4.3 - Aanwezigheid niet-toegelaten stoffen op een biologisch product

Het controleorgaan kan stalen nemen op je bedrijf om na te gaan of er geen producten zijn gebruikt die in bio verboden zijn of om contaminatie op te sporen.

Wanneer residuen worden gevonden op je product, zal je controleorgaan de betrokken producten steeds blokkeren en een onderzoek instellen naar de oorzaak van de gevonden residuen. In afwachting van de resultaten van dit onderzoek, mogen de producten niet als biologisch of omschakelingsproduct verhandeld of gebruikt worden.

Wijst het onderzoek uit dat niet-toegelaten producten zijn gebruikt of dat onvoldoende voorzorgsmaatregelen zijn getroffen, dan zal het lot gedeclasseerd worden. Dit betekent dat het niet meer als biologisch of omschakelingsproduct mag verkocht worden. Je krijgt steeds de gelegenheid te reageren op de resultaten van het onderzoek.

Er geldt geen declasseringsdrempel meer, dus wanneer het onderzoek geen inbreuken vaststelt dan zullen de producten terug vrijgegeven worden en kunnen ze als biologisch vermarkt worden.

12.4.4 - Beroepsmogelijkheden

Je kan binnen de 14 dagen na verzending van de certificatiebeslissing beroep instellen bij het controleorgaan. Het beroep schorst de beslissing van het controleorgaan om maatregelen op te leggen, behalve als het beroep is ingesteld tegen een van volgende beslissingen:

- een beslissing tot het verbieden van het in de handel brengen van producten als biologische of omschakelingsproducten en het gebruik ervan in de biologische productie
- een beslissing tot het opleggen van de maatregelen declassering perceel, declassering lot, declassering dier, schorsing product en schorsing bedrijf
- een beslissing tot het intrekken van het certificaat van een groep exploitanten

Nadat het controleorgaan je verweermiddelen heeft onderzocht en je op jouw verzoek mondeling heeft gehoord, beslist het controleorgaan of het de gegeven maatregel intrekt, wijzigt of bevestigt.

Het controleorgaan verzendt zijn beslissing binnen een periode van zeven dagen na de dag waarop het je verweermiddelen heeft ontvangen, of, in voorkomend geval, zeven dagen na de dag waarop het je heeft gehoord.

Daarna kan je – voor sancties vanaf waarschuwing of zwaarder – in beroep gaan bij het Agentschap Landbouw en Zeevisserij. Dit kan binnen een vervalt termijn van dertig dagen na de dag waarop het controleorgaan die beslissing heeft verzonden.

Het beroep schorst de beslissing van het controleorgaan tot het opleggen van maatregelen, behalve als de beroepen zijn ingesteld tegen een van volgende beslissingen:

- een beslissing tot het opleggen van de maatregelen declassering perceel, declassering lot en declassering dier

- een beslissing tot het opleggen van de maatregelen schorsing product en schorsing bedrijf voor meer dan twee weken
- een beslissing tot het intrekken van het certificaat van een groep exploitanten voor meer dan twee weken

De bevoegde entiteit kan jou en het controleorgaan of elke andere betrokkene oproepen om aanvullende inlichtingen of bewijsmateriaal bij het ingediende beroep te geven.

Je kan ook hier verzoeken om mondeling gehoord te worden door de bevoegde entiteit. Bij verhoor wordt zo snel mogelijk en uiterlijk binnen een periode van zeven dagen na het verhoor, een verslag van het verhoor opgesteld, dat door alle aanwezige partijen wordt ondertekend.

Na onderzoek van de verweermiddelen en in voorkomend geval na jou of het controleorgaan mondeling te hebben gehoord, beslist de bevoegde entiteit over het beroep. De bevoegde entiteit verzendt haar beslissing binnen zeven dagen na het nemen van de beslissing aan jou en het controleorgaan in kwestie.

BIJLAGEN

Model van een ggo-vrij verklaring

Verkopersverklaring als bedoeld in artikel 11, lid 4, van Verordening (EU) nr. 2018/848	
Naam en adres van de verkoper:	
Identificatienummer (bv. Partij- of voorraadnummer)	Productbenaming
Componenten (Vermeld alle componenten die het product bevat/die het laatst in het productieproces zijn gebruikt) 	
Ik verklaar dat dit product noch “met” noch “door” ggo's is vervaardigd in de betekenis van deze termen zoals die werden gebruikt in de artikelen 3 en 11 van Verordening (EU) nr. 2018/848. Ik beschik niet over informatie waaruit zou blijken dat deze verklaring onjuist is. Bijgevolg verklaar ik dat het hierboven genoemde product voldoet aan artikel 11 van Verordening (EU) nr. 2018/848, wat betreft het verbod op het gebruik van ggo's. Ik verbind mij ertoe onze klant en zijn controleorgaan/controlerende autoriteit onmiddellijk te verwittigen indien deze verklaring wordt ingetrokken of gewijzigd, of indien informatie aan het licht komt die de juistheid van deze verklaring ondermijnt. Ik geef toestemming aan het controleorgaan of de controleautoriteit, als gedefinieerd in artikel 3 van Verordening (EU) nr. 2018/848, dat/die toezicht heeft op onze klant, om de juistheid van deze verklaring te verifiëren en zo nodig monsters voor een analysetest te nemen. Ik stem tevens in met de eventuele overdracht van deze taak aan een onafhankelijke instantie die schriftelijk door het controleorgaan is aangewezen. Ondergetekende aanvaardt de verantwoordelijkheid voor de juistheid van deze verklaring.	
Land, plaats, datum, handtekening van de verkoper:	Bedrijfsstempel van de verkoper (in voorkomend geval):

Tabel 2: Toegelaten producten en stoffen voor gebruik als diervoeder of bij de productie van diervoeders

DEEL A

Toegelaten van planten, algen, dieren of gist afkomstig niet-biologisch voedermiddel of voedermiddel van microbiële of minerale oorsprong

1) VOEDERMIDDELEN VAN MINERALE OORSPRONG

Nummer in de catalogus van voedermiddelen	Naam	Specifieke voorwaarden en beperkingen
11.1.1	Calciumcarbonaat	
11.1.2	Kalkhoudende zeeschelpen	
11.1.4	Maerl (kalkwier)	
11.1.5	Lithothamne	
11.1.6	Calciumchloride	Mag alleen worden gebruikt als “diervoeder met bijzonder voedingsdoel” zoals gedefinieerd in artikel 3, lid 2, punt o), van (EG) nr. 767/2009 ter vermindering van het risico op melkziekte en subklinische hypocalciëmie overeenkomstig deel B, vermelding “60”, in de tabel van de bijlage bij (EU) 2020/354, met inbegrip van bolusformulering Calciumchloride indien gezuiverd uit natuurlijk voorkomende pekkel, voor zover beschikbaar Alleen voor melkkoeien in nood en voor een beperkte periode
11.1.13	Calciumgluconaat	
11.2.1	Magnesiumoxide	
11.2.4	Watervrij magnesiumsulfaat	
11.2.6	Magnesiumchloride	
11.2.7	Magnesiumcarbonaat	
11.3.1	Dicalciumfosfaat	
11.3.2	Monodicalciumfosfaat	
11.3.3	Monocalciumfosfaat	
11.3.5	Calciummagnesiumfosfaat	
11.3.8	Magnesiumfosfaat	
11.3.10	Mononatriumfosfaat	
11.3.16	Calciumnatriumfosfaat	
11.3.17	Monoammoniumfosfaat (ammoniumdiwaterstoforthofosfaat)	Alleen voor aquacultuur
11.3.19	Pentanatriumtrifosfaat (STPP)	Uitsluitend voor voeder voor gezelschapsdieren
11.3.27	Dinatriumdiwaterstofdifosfaat (SAPP)	Uitsluitend voor voeder voor gezelschapsdieren
11.4.1	Natriumchloride	
11.4.2	Natriumbicarbonaat	
11.4.4	Natriumcarbonaat	

11.4.6	Natriumsulfaat	
11.5.1	Kaliumchloride	

2) ANDERE VOEDERMIDDELEN

De prefix 'ex' betekent dat enkel producten en stoffen met het genoemde ID-nummer en die voldoen aan de specifieke voorwaarden (zoals vermeld in de desbetreffende kolom) zijn toegestaan voor gebruik in de biologische productie.

Nr in de catalogus van voeder-middelen	Naam	Specifieke voorwaarden en beperkingen
Ex 7.1.4	Algenolie	Olie verkregen door extractie uit microalgen door gisting Groeimedium voor het gistingsproces mag niet afkomstig zijn van ggo's en moet afkomstig zijn van biologische grondstoffen, indien beschikbaar
10	Meel, olie en ander voedermateriaal afkomstig van vissen of andere waterdieren	Mits afkomstig van visserijen die als duurzaam zijn gecertificeerd in het kader van een regeling die de bevoegde autoriteit overeenkomstig de beginselen van Verordening (EU) nr. 1380/2013 heeft erkend Mits zonder chemisch gesynthetiseerde oplosmiddelen geproduceerd of bereid Gebruik enkel toegestaan in diervoeders voor niet-herbivoren Gebruik van eiwithydrolysaat van vis is enkel toegestaan in diervoeders voor jonge niet-herbivoren
10	Meel, olie en ander voedermateriaal, afkomstig van vissen, weekdieren of schaaldieren	Voor carnivore aquacultuurdieren Afkkomstig van visserijen die als duurzaam zijn gecertificeerd in het kader van een regeling die de bevoegde autoriteit overeenkomstig de beginselen van Verordening (EU) nr. 1380/2013 heeft erkend, overeenkomstig bijlage II, deel III, punt 3.1.3.1, c), van Verordening (EU) 2018/848 Afkkomstig van snijresten van vissen, schaaldieren of weekdieren die reeds voor menselijke consumptie zijn gevangen; overeenkomstig bijlage II, deel III, punt 3.1.3.3., c), van Verordening (EU) 2018/848 of afkomstig van volledige vissen, schaaldieren of weekdieren die zijn gevangen en niet voor menselijke consumptie worden gebruikt, overeenkomstig bijlage II, deel III, punt 3.1.3.3., d), van Verordening (EU) 2018/848
10	Vismeel en visolie	In de opkweekfase voor vis in binnenwateren, peneïdegarnalen, zoetwatergarnalen en tropische zoetwatervis Afkkomstig van visserijen die als duurzaam zijn gecertificeerd in het kader van een regeling die de bevoegde autoriteit overeenkomstig de beginselen van Verordening (EU) nr. 1380/2013 heeft erkend, overeenkomstig bijlage II, deel III, punt 3.1.3.1, c), van Verordening (EU) 2018/848 Enkel bij gebrek aan voldoende natuurlijk voeder in vijvers en meren mag het voederrantsoen van peneïdegarnalen en zoetwatergarnalen (<i>Macrobrachium</i> spp.) maximaal uit 25 % vismeel en 10 % visolie bestaan en mag het voederrantsoen van pangasius (<i>Pangasius</i> spp.) maximaal uit 10 % vismeel of visolie bestaan, overeenkomstig bijlage II, deel III, punt 3.1.3.4, c), i) en ii) van Verordening (EU) 2018/848.
12.1.5	Gist	Indien niet beschikbaar van biologische oorsprong
Ex 12.1.9	Eencellige eiwitten van <i>Trichoderma viride</i> en <i>Aspergillus oryzae</i>	Alleen van niet-genetisch gemodificeerde stammen en kweekmedia Niet verkregen uit substraten met synthetische stikstofbronnen

		Verkregen uit van de biologische productie afkomstige substraten wanneer gebruikt voor herkauwers en andere herbivoren Bij gebruik moeten antischuimmiddelen voor de biologische productie worden toegelaten
12.1.10	Eiwitrijke producten van <i>Bacillus subtilis</i>	Alleen van niet-genetisch gemodificeerde stammen en kweekmedia Niet verkregen uit substraten met synthetische stikstofbronnen Verkregen uit van de biologische productie afkomstige substraten wanneer gebruikt voor herkauwers en andere herbivoren Bij gebruik moeten antischuimmiddelen voor de biologische productie worden toegelaten
12.1.12	Gistproducten	Indien niet beschikbaar van biologische oorsprong
Ex 13.6.4	Calciumstearaat	
13.11.1	Propyleenglycol; [1,2-propaandiol]; [propaan-1,2-diol]	Mag alleen worden gebruikt als “diervoeder met bijzonder voedingsdoel” zoals gedefinieerd in artikel 3, lid 2, punt o), van (EG) nr. 767/2009 ter vermindering van het risico op ketose overeenkomstig deel B, vermelding “61”, in de tabel van de bijlage bij (EU) 2020/354, met inbegrip van bolusformulering Alleen voor melkkoeien, ooien en geiten in nood en voor een beperkte periode
	Cholesterol	Product verkregen uit wolvet (lanoline) door verzeeping, scheiding en kristallisatie, uit schaal- en schelpdieren of uit andere bronnen Om te voldoen aan de kwantitatieve voedingsbehoeften van peneïdegarnalen en zoetwatergarnalen (<i>Macrobrachium</i> spp.) in de opkweekfase en in eerdere levensstadia in kweek- en broedkamers Indien niet beschikbaar van biologische oorsprong
	Kruiden	Overeenkomstig artikel 24, lid 3, punt e), iv), van Verordening (EU) 2018/848, en met name: – Indien niet beschikbaar in biologische vorm – Zonder chemische oplosmiddelen geproduceerd of bereid – Maximaal 1 % van het voederrantsoen
	Melasse	Overeenkomstig artikel 24, lid 3, punt e), iv), van Verordening (EU) 2018/848, en met name: – Indien niet beschikbaar in biologische vorm – Zonder chemische oplosmiddelen geproduceerd of bereid – Maximaal 1 % van het voederrantsoen
	Fytoplankton en zoöplankton	Alleen bij de larvenkweek van biologische juvenielen
	Specifieke eiwitsamenstellingen	Overeenkomstig punt 1.9.3.1, c), en 1.9.4.2, c), van Verordening (EU) 2018/848, en met name – Tot en met 31 december 2026, – Indien niet beschikbaar in biologische vorm; – Zonder chemische oplosmiddelen geproduceerd of bereid – Voor het voederen van biggen tot 35 kg of van jong pluimvee – Maximaal 5 % van de droge stof van diervoeders van agrarische oorsprong per periode van twaalf maanden
	Specerijen	Overeenkomstig artikel 24, lid 3, punt e), iv), van Verordening (EU) 2018/848, en met name: – Indien niet beschikbaar in biologische vorm – Zonder chemische oplosmiddelen geproduceerd of bereid – Maximaal 1 % van het voederrantsoen

DEEL B

Toegelaten diervoederadditieven en technische hulpstoffen voor diervoeding

De in dit deel opgenomen diervoederadditieven mogen slechts worden gebruikt indien daarvoor een vergunning is verleend op grond van Verordening (EG) nr. 1831/2003. De hieronder vermelde specifieke voorwaarden moeten worden toegepast naast de voorwaarden van de vergunningen uit hoofde van Verordening (EG) nr. 1831/2003.

1) TECHNOLOGISCHE TOEVOEGINGSMIDDELEN

a) *Conserveermiddelen*

Code of functionele groep	Naam	Specifieke voorwaarden en beperkingen
1a200	Sorbinezuur	
1k236	Mierenzuur	
1k237i	Natriumformiaat	
1a260	Azijnzuur	
1a270 1a270i	Melkzuur	
1k280	Propionzuur	
1a282	Calciumpropionaat	Mag alleen worden gebruikt als “diervoeder met bijzonder voedingsdoel” zoals gedefinieerd in artikel 3, lid 2, punt o), van (EG) nr. 767/2009 ter vermindering van het risico op melkziekte en subklinische hypocalciëmie overeenkomstig deel B, vermelding “60”, in de tabel van de bijlage bij (EU) 2020/354, met inbegrip van bolusformulering Alleen voor melkkoeien in nood en voor een beperkte periode
1a330	Citroenzuur	

b) *Antioxidanten*

Code of functionele groep	Naam	Specifieke voorwaarden en beperkingen
1b306(i)	Tocoferolextracten van plantaardige oliën	
1b306(ii)	Tocoferolrijke extracten van plantaardige oliën (rijk aan delta-tocoferol)	

c) *Emulgatoren, stabilisatoren, verdikkingsmiddelen en geleermiddelen*

Code of functionele groep	Naam	Specifieke voorwaarden en beperkingen
1c322, 1c322i	Lecithinen	Verkregen uit biologische grondstoffen Vanaf 1 januari 2027 uitsluitend van biologische productie
E 407	Carrageen	Uitsluitend voor voeder voor gezelschapsdieren

E 410	Johannesbroodpitmeel (carobe)	Uitsluitend voor voeder voor gezelschapsdieren Uitsluitend verkregen door roosteren Van biologische productie indien beschikbaar
E 414	Arabische gom	Uitsluitend voor voeder voor gezelschapsdieren Van biologische productie indien beschikbaar
E 415	Xanthaangom	
E 412	Guargom	

d) Bindmiddelen en antiklontermiddelen

Code of functionele groep	Naam	Specifieke voorwaarden en beperkingen
E 535	Natriumferrocyanide	Maximumgehalte: 20 mg/kg NaCl (berekend als ferrocyanideanion)
E 551b	Coloïdale siliciumdioxide	
E 551c	Kiezelgoer (diatomeeënaarde, gezuiverd)	
1m558i	Bentoniet	
E 559	Kaoliniethoudende klei, vrij van asbest	
E 560	Natuurlijke mengsels van steatiet en chloriet	
E 561	Vermiculiet	
E 562	Sepioliet	
E 563	Sepiolietklei	
E 566	Natroliet-fonoliet	
1g568	Clinoptiloliet van sedimentaire oorsprong	
1g599	Illiet-montmorilloniet-kaolinet	
E 599	Perliet	

(e) Toevoegingsmiddelen voor kuilvoer

Code of functionele groep	Naam	Specifieke voorwaarden en beperkingen
1k	Enzymen, micro-organismen	Enkel toegelaten om toereikende gisting te waarborgen
1k236	Mierenzuur	
1k237	Natriumformiaat	
1k280	Propionzuur	
1k281	Natriumpropionaat	

(f) *Stoffen ter vermindering van de verontreiniging van diervoeders met mycotoxinen*

Code of functionele groep	Naam	Specifieke voorwaarden en beperkingen
1m558	Bentoniet	

2) **SENSORIËLE TOEVOEGINGSMIDDELEN**

Code of functionele groep	Naam	Specifieke voorwaarden en beperkingen
ex2a	Astaxanthine	Alleen indien afkomstig van biologische bronnen, zoals schalen van biologische schaaldieren Alleen in het voederrantsoen van zalm en forel binnen de grenzen van de fysiologische behoeften van deze dieren Indien geen astaxanthine van biologische bronnen beschikbaar is, mag astaxanthine van natuurlijke bronnen (zoals astaxanthinerijke <i>Phaffia rhodozyma</i>) worden gebruikt.
ex2b	Aromatische stoffen	Alleen extracten van landbouwproducten, met inbegrip van extract van tamme kastanje (<i>Castanea sativa</i> Mill.)

3) **NUTRITIONELE TOEVOEGINGSMIDDELEN**

a) *Vitaminen, provitaminen en in chemische termen gedefinieerde stoffen met een soortgelijke werking*

Code of functionele groep	Naam	Specifieke voorwaarden en beperkingen
ex3a	Vitaminen en provitaminen	Afgeleid van landbouwproducten Indien niet beschikbaar van landbouwproducten: –synthetisch afgeleide vitaminen mogen voor niet-herkauwers en aquacultuurdieren slechts worden gebruikt indien zij identiek zijn aan van landbouwproducten afgeleide vitaminen; –synthetisch afgeleide vitaminen A, D en E mogen voor herkauwers slechts worden gebruikt indien zij identiek zijn aan van landbouwproducten afgeleide vitaminen; ze moeten zijn goedgekeurd door de lidstaten op basis van een beoordeling van de capaciteit van biologisch gehouden herkauwers om de nodige hoeveelheid van deze vitaminen uit hun voederrantsoen te halen.
3a370	Taurine	Alleen voor katten en honden Niet van synthetische oorsprong, indien beschikbaar
3a920	Watervrije betaïne	Alleen voor niet-herkauwers en vissen Afkomsig van biologische productie; indien niet beschikbaar, van natuurlijke oorsprong

b) *Verbindingen van sporenelementen*

Code of functionele	Naam	Specifieke voorwaarden en beperkingen
---------------------	------	---------------------------------------

groep		
3b101	IJzer(II)carbonaat (sideriet)	
3b103	IJzer(II)sulfaat-monohydraat	
3b104	IJzer(II)sulfaat-heptahydraat	
3b105	IJzer(II)fumaraat	Mag alleen worden gebruikt als “diervoeder met bijzonder voedingsdoel” zoals gedefinieerd in artikel 3, lid 2, punt o), van (EG) nr. 767/2009 ter compensatie van een ijzertekort na de geboorte overeenkomstig deel B, vermelding “64”, in de tabel van de bijlage bij (EU) 2020/354 Alleen voor speenvarkens in nood en voor een beperkte periode
3b107	IJzer(II)chelaat van eiwithydrolysaten	Van biologische sojaproductie, indien beschikbaar
3b110	IJzerdextraan 10 %	Mag alleen worden gebruikt als “diervoeder met bijzonder voedingsdoel” zoals gedefinieerd in artikel 3, lid 2, punt o), van (EG) nr. 767/2009 ter compensatie van een ijzertekort na de geboorte overeenkomstig deel B, vermelding “64”, in de tabel van de bijlage bij (EU) 2020/354 Het groeimedium voor het gistingsproces voor dextraan mag niet van ggo's afkomstig zijn Alleen voor speenvarkens in nood en voor een beperkte periode
3b201	Kaliumjodide	
3b202	Calciumjodaat, watervrij	
3b203	Gecoate korrels watervrij calciumjodaat	
3b301	Kobalt(II)acetaat-tetrahydraat	
3b302	Kobalt(II)carbonaat	
3b303	Kobalt(II)carbonaathydroxide (2:3)-monohydraat	
3b304	Gecoate korrels kobalt(II)carbonaat	
3b305	Kobalt(II)sulfaat-heptahydraat	
3b402	Koper(II)carbonaatdihydroxide-monohydraat	
3b404	Koper(II)oxide	
3b405	Koper(II)sulfaat-pentahydraat	
3b407	Koper(II)chelaat van eiwithydrolysaten	Van biologische sojaproductie, indien beschikbaar
3b409	Dikoperchloridetrihydroxide	
3b502	Mangaan(II)oxide	
3b503	Mangaansulfaat, monohydraat	
3b505	Mangaanchelaat van eiwithydrolysaten	Van biologische sojaproductie, indien beschikbaar
3b603	Zinkoxide	
3b604	Zinksulfaat-heptahydraat	
3b605	Zinksulfaat-monohydraat	

3b609	Zinkchloridehydroxide-monohydraat	
3b612	Zinkchelaat van eiwithydrolysaten	Van biologische sojaproductie, indien beschikbaar
3b701	Natriummolybdaatdihydraat	
3b801	Natriumseleniet	
3b802	Gecoate korrels natriumseleniet	
3b803	Natriumselenaat	
3b810	Geïnactiveerde geseleniseerde gist, <i>Saccharomyces cerevisiae</i> CNCM I-3060	
3b810i	Geïnactiveerde geseleniseerde gist, <i>Saccharomyces cerevisiae</i> CNCM I-3060	
3b811	Geïnactiveerde geseleniseerde gist, <i>Saccharomyces cerevisiae</i> NCYC R397	
3b812	Geïnactiveerde geseleniseerde gist, <i>Saccharomyces cerevisiae</i> CNCM I-3399	
3b813	Geïnactiveerde geseleniseerde gist, <i>Saccharomyces cerevisiae</i> NCYC R646	
3b817	Geïnactiveerde geseleniseerde gist, <i>Saccharomyces cerevisiae</i> NCYC R645	

c) *Aminozuren, de zouten en de analogen daarvan*

Code of functionele groep	Naam	Specifieke voorwaarden en beperkingen
3c3.5.1 en 3c352	L-histidinemonohydrochloride-monohydraat	Via fermentatie verkregen Mag in het voederrantsoen voor zalmachtigen worden gebruikt wanneer in de in deel II, punt 3.1.3.3., van bijlage II bij Verordening (EU) 2018/848 vermelde voederbronnen onvoldoende histidine aanwezig is om aan de voedingsbehoeften van de vis te voldoen

4) ZOÖTECHNISCHE TOEVOEGINGSMIDDELEN

Code of functionele groep	Naam	Specifieke voorwaarden en beperkingen
4a, 4b, 4c en 4d	Enzymen en micro-organismen	
4d7 en 4d8	Ammoniumchloride	Alleen voor katten

5) TECHNISCHE HULPSTOFFEN

Voor technische hulpstoffen zoals gedefinieerd in artikel 2, lid 2, punt h), van (EG) nr. 1831/2003, gelden de in de onderstaande tabel vermelde specifieke voorwaarden en beperkingen

Naam	Specifieke voorwaarden en beperkingen
Ethanol	Mag alleen worden gebruikt als extractiesolvent voor de productie van eiwitmeel en alleen wanneer van mechanische extractie afkomstig eiwitmeel niet in voldoende hoeveelheden beschikbaar is

	Alleen door gisting, indien beschikbaar Uitsluitend van biologische productie indien beschikbaar
Papaïne	Alleen voor de productie van smaakgevende ingewanden voor de vervaardiging van voeder voor gezelschapsdieren, zoals gedefinieerd in punt 18 van bijlage I bij (EU) nr. 142/2011 Mits het enzym tijdens het proces is geïnactiveerd en bijgevolg als zodanig niet in de resulterende smaakgevende ingewanden aanwezig is en geen technologisch effect op het product heeft Vanaf 1 januari 2027 uitsluitend uit biologische grondstoffen